

Rozvoj čtenářství v ZŠ a MŠ Kunín

Platí-li, že vzdělání je důsledek čtení, pak platí i to, že upadá-li čtenářská gramotnost, snižuje se zákonitě i celková úroveň vzdělání.“

J. Trávníček

Čtenářem se člověk nestane jen tak, musí se ke čtení pročíst. Potřeba číst však není u dětí samozřejmostí, neboť je velmi náročné. Čtení totiž vyžaduje od čtenáře aktivitu, kterou by mělo doplňovat myšlení. Není to tedy snadná činnost. Je zdlouhavá a vyžaduje trpělivost. Právě v tomto období je pro děti důležitá podpora dospělých. Svým působením by měli vzbudit u dítěte zájem o četbu a co nejvíce zpříjemnit čtení společně prožitými chvílemi. Záměrně a zároveň nenápadně na dítě působit a vhodnými prostředky rozvíjet u každého dítěte čtenářství a tím podpořit čtenářskou gramotnost.

Co je to ČTENÁŘSKÁ GRAMOTNOST?

Je to celoživotně rozvíjející se vybavenost člověka vědomostmi, dovednostmi, schopnostmi a hodnotami potřebnými pro užívání všech druhů textů, se kterými se setkává. Čtenářsky gramotný člověk rozumí psanému, přemýšlí nad textem a je schopen jej využít k dosažení vlastních cílů, k rozvoji vlastních vědomostí a potenciálu. Čtenáři čtou, aby se učili, aby se zapojili do společenství čtenářů, a také pro zábavu.

Jak podporujeme ROZVOJ ČTENÁŘSTVÍ A ČTENÁŘSKÉ GRAMOTNOSTI u našich žáků?

Vytváříme vhodné podmínky:

1. Nikdo ve škole nepovažuje čtení za ztrátu času, dospělí jsou modelem čtenáře.
2. Žáci mají dostatek času na čtení přímo ve škole, čas je čtení věnován pravidelně a s dostatečnou frekvencí. Dílny čtení jsou součástí rozvrhu, zkusíme i dílny psaní.
3. Žákům se ve škole často předčítá i tehdy, když už sami umějí číst.
4. Prostředí školy je naplněné různorodými knihami a texty, které jsou snadno dostupné ve školní knihovně i volně na chodbách. Výstupy z hodin, kde se pracovali s textem jsou součástí výzdoby školy.
5. Žáci si mohou vybírat knihy a texty podle vlastní volby.
6. Žáci čtou celé knihy, ne, jen ukázky nebo úryvky, pracují s texty v různých předmětech.
7. Žáci mohou bezprostředně sdílet osobní dojmy z četby.
8. Čtení je propojeno se psaním: Žáci písemně reagují na přečtené (osobní záznamy z četby). Žáci se učí textům rozumět i tím, že je sami vytvářejí.
9. Učitelé umějí čtení vyučovat: Ovládají čtenářské strategie pro porozumění textu, umějí je modelovat a vyučovat, ovládají metodu hlasitého přemýšlení, poskytování popisné zpětné vazby a korektivní zpětné vazby, umějí vést žáky k výběru textu. Při práci s texty využíváme metody kritického myšlení.

10. Učitelé čtou: Učitelé znají knihy, které mohou zaujmout jejich žáky. Umějí každému žákovi doporučit vhodnou knihu. Sledují novinky.

11. Učitelé spolupracují: vzájemnou spolupráci učitelů formou 3S podporujeme jak tandemovou výukou, tak spolupráci čtenářského týmu.

Nabízíme příležitosti:

1. Dílny čtení a psaní máme součástí výuky, společně čteme příběhy, které mají zajímavý potenciál.
2. Vybízíme starší čtenáře k předčítání mladším spolužákům a spolupracujeme s učitelkami mateřské školy.
3. Uspořádali jsme výstavku přečtených knih a doporučili své knihy spolužákům.
4. Pro šíření čtenářství nabízíme otevřené hodiny pro všechny pedagogy ve škole a také v lokalitě.

Jaké čtenáře bychom rádi vychovali? Takové, kteří ...

1. rádi čtou a čtení je pro ně jedna z možností, jak trávit svůj volný čas.
2. přemýšlí o obsahu i smyslu čteného.
3. vyvozují z přečteného závěry, hodnotí text a rozpoznají záměr autora.
4. dokáží si poradit s různými texty a využít je ke svým studijním účelům.
5. sdílí zážitky z četby s ostatními spolužáky.
6. ví, že čtenářství souvisí se vzděláním a čtenářské dovednosti zúročují ve svém životě.

Jsme čtenářská škola

Čte každý žák - čte celá škola

Naše škola je zapojená do projektu Pomáháme školám k úspěchu, konkrétně do jeho subprojektu Čtenářské školy. Projekt iniciovala a finančně podporuje Nadace The Kellner Family Foundation. Realizaci zajišťuje obecně prospěšná společnost Pomáháme školám k úspěchu. Projekt probíhá pod záštitou Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR.

Posláním projektu Pomáháme školám k úspěchu je vytvářet síť učících se škol zaměřených na úspěch každého dítěte, aby se každé mohlo učit naplno a s radostí. Náplní subprojektu Čtenářských škol je systematické rozvíjení čtenářských dovedností všech žáků školy a to nejen v českém jazyce, ale také ve všech oborech, jako jsou přírodověda, vlastivěda, přírodopis, dějepis, zeměpis, fyzika, chemie, ale i matematika. Většina tříd v naší škole má svou třídní knihovničku, protože dílny čtení zaměřené na rozvoj prožitkového čtenářství, tedy na četbu beletrie, jsou součástí výuky českého jazyka. V těchto dílnách mají žáci možnost číst ve své knize podle vlastního výběru, pod vedením učitele rozvíjet čtenářské dovednosti a sdílet čtenářské zážitky se svými spolužáky. Tvoří se tak jedinečná třídní čtenářská společenství. Mnohé studie potvrzují, že pokud skutečně funguje možnost volby a sdílení a dílny jsou soustavné a systematické, podporuje to u žáků rozvoj myšlenkových operací, významně pomáhá ve studiu dalšího jazyka, vede ke zvyšování všeobecného vědění, promítá se do lepšího vyjadřování nejen ústního, ale i písemného. Ve sborově škole si učitelé navzájem doporučují své vlastní přečtené knihy. Učitelé mají v rámci projektu možnost využít kvalitní podpory dalšího vzdělávání. Pravidelné

semináře jim pomáhají zlepšovat své porozumění dobrému a kritickému čtenářství a pisatelství tak, aby se stali lepšími učiteli pro každého svého žáka. Rozvoj čtenářství ve výuce vede k pedagogickému konstruktivismu, zlepšuje kulturu školy, podporuje formativní hodnocení a přináší mnoho dalších benefitů. Společné učení učitelů probíhá i na půdě školy, kde se pravidelně schází čtenářský tým, dále probíhají regionální setkání v lokalitě. Učitelé učí tandemově, nebo se vzájemně navštěvují v hodinách a společně o nich diskutují. Učitelé školy mají možnost spolupracovat i s dalšími zapojenými školami z celé republiky na celostátních setkáních Čtenářských škol nebo letních školách čtenářství.

Vize čtenářského týmu Pomáháme školám k úspěchu – Každý žák se učí naplno a s radostí a své učení si řídí

- **O dítěti**
 - Každý žák má důvěru v to, že čtení a psaní jsou smysluplné činnosti, které stojí za námahu. Osvojuje si čtení, čtenářství, čtenářskou gramotnost, pisatelskou gramotnost a kritickou gramotnost. Stává se zaujatým, nezávislým a přemýšlivým čtenářem.
- **O výuce**
 - Jádrem výuky a učení se stává hodnocení využívané jako zdroj informací pro to, jak zlepšit výuku, aby se zlepšilo učení každého dítěte.
- **O učiteli**
 - Učitel se adaptuje na vzdělávací potřeby dětí zjišťované prostřednictvím hodnocení jejich učení. Kontext výuky a učení se stává součástí toho, co a jak učitel učí.
- **O vedení školy**
 - Vedení má vizi rozvoje čtenářské a pisatelské gramotnosti ve škole, sdílí ji se svými učiteli a dokáže pro ni učitele nadchnout. Učí se společně se svými učiteli.
- **O profesním učení učitelů**
 - Profesní učení učitele je určováno tím, co potřebují jeho děti. Učitel se učí ze své vlastní výuky tím, že sleduje a analyzuje dopad své výuky na učení každého žáka, a učí se tomu, co pomůže jeho dopad na učení každého dítěte zvýšit.

Zdroj: Příručka pro čtenářské školy - druhá rozšířená pracovní verze, srpen 2017; Hana Košťálová a čtenářský tým PŠÚ